

Mee met de inspecteur

De Onderwijsinspectie legt jaarlijks in het primair en voortgezet onderwijs ruim tweeduizend schoolbezoeken af. Hoe bereiden de inspecteurs zich voor en waar letten ze op? *Didactief* liep mee met drie bezoeken en observeerde op zijn beurt de inspectie.

08:00 uur Lerarenkamer VO

Leraren druppelen binnen en stellen zich allemaal even voor aan de twee inspecteurs bij de koffieautomaat. Vlak voor de start van de schooldag gaan alle leraren in een kring staan en leest een van hen een inspiratietekst voor. 'Zo beginnen we de dag altijd.' Vandaag kijkt de inspecteur mee. 'We volgen altijd halve lessen, dus schrik niet als we halverwege uw les weggaan. Dat heeft niets te betekenen.'

'Zeg al je afspraken maar af, want het wordt een volle dag,' waarschuwt inspecteur Kees Sluis ons. Van acht uur 's ochtends t/m 's middags vijf, zes uur duurt een schoolbezoek van de inspectie. En dat met twee man sterk, om zo veel mogelijk te kunnen zien en rond te vragen.

Schoolbezoeken zijn er grofweg in twee smaken. Er zijn periodieke instellingsbezoeken, waarbij de inspecteur gemiddeld elke vier jaar langskomt; dat kunnen korte bezoeken zijn of themaonderzoek voor bijvoorbeeld het jaarlijkse Onderwijsverslag, Arnold Jonk, hoofdinspecteur PO: 'Scholen vinden ons vaak veel spannender dan wij zijn. In het gros van onze bezoeken is de kans dat een school zwak of zeer zwak wordt bevonden, echt heel klein. Toch zijn scholen soms heel zenuwachtig; ze zijn onterecht bang voor ons oordeel.' Spannend zijn wel de kwaliteitsonderzoeken (KO): de inspecteur bezoekt dan een school, omdat er signalen zijn dat deze onder-

de maat presteert. Wij liepen mee met twee KO's (PO en VO) en een instellingsbezoek (PO).

09:00 uur Eerste lesuur 5vwo

Leerlingen oefenen in groepjes een mondeling betoog. 'Heel slim van de docent om het in groepjes te doen, dan benut je de onderwijstijd veel beter,' fluistert de inspecteur. 'Op veel scholen doen leraren dat klassikaal en zijn ze weken bezig.' Als we na een half uur het lokaal verlaten, zegt hij tegen de leerlingen: 'De complimenten, jullie zijn goed aan het leren.'

Voordat inspecteurs daadwerkelijk een school instappen, hebben ze al een forse stapel paperassen verstouwd: cijferoverzichten van de afgelopen drie jaar afgezet tegen landelijke cijfers, schoolgids, schoolbeleidsplannen, zorgplannen, groepsplannen, enzovoort. 'We weten van tevoren al onwijs veel,' zegt Sluis. 'Zo kunnen we gericht kijken en vragen.' Zelf gaf hij jaren Nederlands, was daarna lerarenopleider en is sinds 2000 inspecteur VO. Hij kent het klappen van de zweep zogezegd. Maar ook voor zijn collega's die niet uit het onderwijs komen,

'Scholen vinden ons veel spannender dan wij zijn' – Arnold Jonk,

hoofdinspecteur PO

'Ik kom weleens op scholen waar mijn handen jeuken' –

PO-inspecteur Anja Knuver

durft hij zijn hand in het vuur te steken: 'We zien vrij snel wat er wel en niet goed gaat in een les. Als je een stuk of acht lessen hebt gezien, heb je een goed beeld van hoe er op een school lesgegeven wordt.

Het maakt niet uit of je er dan nog twintig volgt of de volgende dag nog eens komt, het beeld blijft hetzelfde. Dat gelooft niemand, maar dat is echt zo. Soms heb ik het na vijf minuten al gezien. Dan blijf ik voor de beleefdheid toch zitten. Leraren vinden het ook niet leuk als ik halverwege vertrek, maar ik weet het dan echt al.

Zeggen ze: maar de tweede helft van de les werd het wél leuk. Maar dat heb ik dan al gezien, en zo niet, dan was het toch een hele tijd niet zo leuk. Bovendien gaat het niet om een beoordeling van de individuele leraar, maar om het onderwijs op de hele school.'

10:30 uur Les wiskunde B

Een kleine klas met zes leerlingen. Eén jongen gaapt hartgrondig. De anderen hakkelen zich door de vragen van de leraar heen. Sinussen en deconstructieve interferentie, geen makkelijke kost. Ze snappen er dan ook weinig van. De docent wist zich herhaaldelijk met een zakdoek het zweet van zijn voorhoofd. 'Wat ik eigenlijk wilde uitleggen...'

Tijdens de lesbezoeken kijken de inspecteurs onder meer naar wat kinderen leren, hoe leraren instructie geven en hoe zij hun onderwijstijd benutten.

Hun lesobservatieformulier bevat tien items met bijbehorende aandachtspunten.

Of het nu om een basis- of VO-school gaat, we zien de inspecteurs overal op dezelfde dingen hameren: stel heldere lesdoelen, zorg voor een taakgerichte sfeer en geef een korte, krachtige klassikale instructie en zet daarna leerlingen zo snel mogelijk aan het werk, liefst op eigen niveau, en geef leerlingen die dat nodig hebben verlengde instructie. 'Niet de leerkracht, maar de leerlingen moeten het zweet op het voorhoofd hebben,' zoals PO-inspecteur Rieken van den Dolder zegt.

De inspecteurs kijken en observeren. Ze zien bijvoorbeeld leerlingen afhaken na een te lange, wijldropige instructie. Leerlingen die binnen vier minuten hun taken af hebben en dan zitten te niksen. Leerlingen die zichtbaar niet snappen waar de leraar het over heeft. Of leraren die wel vragen

stellen, maar zelf steeds het goede antwoord geven. Zonde van de onderwijstijd, vinden de inspecteurs. Ook de lesplanning bekijken de inspecteurs nauwgezet. Doen de leraren wat zij zich hebben voorgenomen? Waar een leerkracht afwijkt – bijvoorbeeld alvast gaat rekenen, terwijl er nog tijd staat ingepland voor begrijpend lezen – valt er iets uit te leggen. 'Want hoe weet je dan dat je aan het eind van de week genoeg hebt gerekend?' aldus PO-inspecteur Gabriëlle Hilbers.

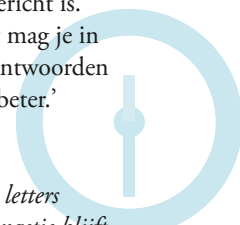
De inspecteurs lopen rond en praten met leerlingen ('Wat mag je doen als je klaar bent met je opdrachten?'). En kijken of het lesaanbod past bij het niveau. Zo vindt VO-inspecteur Sicco Kole dat een les in 6vwo wel erg op kennisreproductie gericht is. 'De leerlingen leren niet zelf denken en dat mag je in 6vwo toch wel verwachten. De leerlingen antwoorden steeds in onvolledige zinnen. Dat kan ook beter.'

11:30 uur Kleuterklas

De kleuters mogen een activiteit kiezen, zoals letters kleien, stempelen of spulletjes afwegen. Een jongetje blijft minutenlang besluiteloos dralen voor het planbord. De juf is met een groepje kinderen bezig. Iedereen is aan het werk, maar het lijkt meer bezigheidstherapie. Het is weinig doelgericht,' vindt inspecteur Van den Dolder. 'En dat jongetje ziet ze niet. Ik kijk ook altijd naar de inrichting van het lokaal: wordt er in de boeken gewerkt? Hier ziet elke hoek er meer uit als een opslag voor spullen.'

Waar haalt de inspectie haar ijkpunten vandaan? 'Wat een goede les is, bepalen wij niet in ons eentje. Het veld heeft samen met ons de kaders vastgesteld. Wij zijn volgend,' vertelt Van den Dolder.

Die 'goede les' is samen te ballen in één motto: doelgericht presteren. 'Alles moet erop gericht zijn het maximale uit leerlingen te halen. Leraren moet ze iets meegeven en hen voor iets interesseren,' zegt Kole. Zijn collega Sluis vult aan: 'Aan een paar simpele dingen kun je zien hoe een leraar werkt: is er sprake van gepland onderwijs? Hoe ziet de leerlijn eruit? Weet de leraar alle leerlingen te bedienen, óók

de leerlingen aan de boven- en onderkant? Kan hij leerlingen motiveren en laten presteren? Het toverwoord daarbij is opbrengstgericht werken. Dat is, vinden de inspecteurs, in de publieke opinie ten onrechte versmald en versimpeld tot gerichtheid op cijfers. Kole: 'Het gaat ons niet om die cijfers, wél om de ontwikkeling van intellectuele competenties. Een school moet weten welke leerlingen er zijn, welke verwachtingen je van hen mag hebben en weten of hun resultaten daarmee overeen komen. Je wilt een stijgende lijn zien.' Den Dolder vult aan: 'Het gaat erom het niveau vast te houden.'

PO-inspecteur Anja Knuver is ambitieuzer: 'Als een kind van thuis niks mee krijgt, moet een school de

compensatie zijn. Ik kom weleens op scholen waar mijn handen jeuken. Kinderen horen kansen te krijgen om zich te ontplooiën en daarvoor moeten scholen zich soms extra inspannen.'

12:00 uur Kamer van de directeur PO

Tijd om te lunchen is er niet. Een van de inspecteurs bekijkt de toetsresultaten en zorgplannen in Parnassys; de ander verdiept zich in enkele dossiers van leerlingen die de school liever niet laat meetellen voor de eindtoets van groep 8. De laatste zegt: 'Groep 8 is helemaal rood bij rekenen en wiskunde! Als leerkracht moet je wonderen verrichten wil je dat voor de komende eindtoets nog rechte trekken. Spelling idem dito, technisch lezen is iets beter. Entreetoets groep 7, allemaal onvoldoende.' Samen met de lage tussenresultaten en normindicatoren reden om de school later zwak te verklaren.

Op school moet geleerd worden en verder mogen scholen het zelf weten. Zo vindt Van den Dolder het onderwijs op de christelijke basisschool die hij bezoekt, wel wat traditioneel. 'Maar dat hoeft niet verkeerd te zijn. Wie zijn wij om daar een oordeel over te geven?'

Sluis, op bezoek bij een vrijeschool, zegt: 'Wij willen de school in haar waarde laten, maar we moeten ook duidelijk maken dat deze slechte resultaten zo niet kunnen.'

Als een school zou zeggen niets om cijfers te geven en dat bij hen alles om de persoonlijkheidsvorming van kinderen draait? 'Dan hebben ze een probleem met ons,' verklaart Sluis ferm. 'Dan blijven we hen lastig vallen en intensiveren we het toezicht.'

Dus, even gechargeerd, de vrijheid van onderwijs kent grenzen? Sluis: 'Ja, je mag niet onderpresteren. Het overheidsgeld gaat naar deze school om redelijke uitkomsten te halen.

'Redelijk' zeg ik, want het is belangrijk je te realiseren dat het om gemiddelden gaat. Ze hoeven niet tot de allerbesten te horen, maar je mag wel verwachten dat ze boven de lage ondergrens van de inspectie zitten. Waarbij zelfs nog geldt dat een van de vier indicatoren onvoldoende mag zijn. We zijn dus nog tamelijk coulant.'

Ook PO-inspecteurs Knuver en Hilbers benadrukken de vrijheid van scholen. Maar, zegt Hilbers: 'Bij kinderen die van school komen, moeten taal en

'Je hoeft van ons niet tot de besten te behoren. Wij zijn tamelijk coulant' –

VO-inspecteur Kees Sluis

rekenen in orde zijn. Ze moeten bijvoorbeeld wel gewoon kunnen lezen. En dat is nu niet altijd zo.' Schoolbestuurder Artho Jansen vindt echter dat de bemoeienis van de inspectie te ver gaat. 'Ze kijkt op een eendimensionale manier naar wat een school

doet. Het cognitieve lijkt maatgevend, terwijl er op een school van alles met een kind gebeurt. Andere aspecten zoals creatief denken, persoonlijkheidsvorming en sociale vaardigheden, waar wij sterk aan hechten, waardeert ze wel, maar het kader is en blijft gericht op cognitie. Dat is niet ons gedroomde kader.' Onder het schoolbestuur van Jansen vallen negen VO-afdelingen

waarvan twee zwak dreigen te worden bevonden. Jansen maakt zich zorgen over het nieuwe kader waarin de inspectie naast opbrengsten ook naar de kwaliteit van het onderwijsproces kijkt. Als voorbeeld noemt hij het zogeheten periodeonderwijs op vrijescholen, elke ochtend anderhalf uur voor alle middenbouwleerlingen. Daar draait het naast vakinhoud meer om pedagogiek. 'Als je daar de meetlat van opbrengstgericht werken langs legt en op de vierkante millimeter kijkt, kun je je afvragen: wat hebben ze nu precies geleerd? Maar wij zien dat leerlingen er enthousiast over zijn en dat we bij hen de wil en gretigheid om te leren opwekken. Mijn zorg is dat de inspectie zich te veel wil bemoeien met onze aanpak.'

Diezelfde zorg delen ook de Tweede Kamerleden Roelof Bisschop (SGP) en Paul van Meenen (D66). Zij dienden begin november een initiatiefwetsvoorstel in om het inspectietoezicht aan banden te leggen en de vrijheid van scholen te garanderen.

14:00 uur Gesprek met directeur en schoolleiders vwo

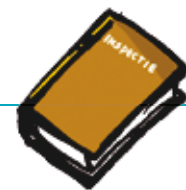
Inspecteur: 'In jullie schoolplan stond niets over waar we het nu over hebben.'

Directeur: 'Ja, nee, we beschouwen het gewoon als werk.'

Inspecteur: 'Maar ik zie nergens: we hebben onze doelstellingen niet behaald. Er zit een discrepantie tussen wat jullie zeggen en wat we lezen. Sturen jullie wel krachtig genoeg op veranderingen en resultaten? Jullie moeten echt steviger afspraken met leraren maken.'

Naast de opbrengsten en het onderwijsproces is kwaliteitszorg de derde pijler waarop de inspectie scholen beoordeelt. Die toetsing vindt vooral plaats in gesprekken met de schoolleiding. Die is er verantwoordelijk voor dat er goed lesgegeven wordt en dat leraren doen wat ze moeten doen. De open blik tijdens de lesobservaties en de gesprekken met leraren maakt plaats voor kritische vragen en ferme uitspraken. Vooral bij een school die door het ijs dreigt te zakken. 'Het is vijf minuten voor twaalf,' houden Kole en Sluis de directie van een vwo-

afdeling van een vrijeschool voor. 'Jullie intenties zijn goed, maar er is te weinig controle en sturing. Zo blijf je suboptimaal voortsudderend.' Voor de directeur is het een *wake-upcall*: 'Ik hoor dat we grote stappen moeten maken. We zijn misschien wel te voorzichtig, ja.'

16:00 uur Nagesprek met directie en bestuur

Inspecteur: 'We denken dat jullie niet heel lang nodig hebben om te verbeteren. We zien daarom geen reden voor "zeer zwak". Jullie geven niet slecht les, maar we missen doelgerichtheid en eisen aan leerlingen. Zorg voor goede toetsen, goede monitoring plus evaluaties en eerdere examentraining.'

Afdelingsleider VO: 'Dit hebben we al met leraren besproken.'

Inspecteur: 'Bespreken is niet meer genoeg. Je moet leraren duidelijk maken dat ze schade aan de school berokkenen als ze hun lessen niet verbeteren.'

Na al het kijken en vragen is het tijd om de balans op te maken. Vier uur 's middags vergelijken de inspecteurs hun vinkjes op de lesobservatieformulieren, wisselen ze hun indrukken uit en wegen ze de gesprekken. Een uur later delen ze hun oordeel mee in het nagesprek met de directie en het bestuur. Van den Dolder en zijn collega zijn er snel uit: deze basisschool had altijd een basisarrangement en dat blijft zo. 'We zien een bevlogen team en een gedegen cyclisch systeem voor kwaliteitszorg. Dat is een sterk punt. Op sommige punten zou het sneller en flitsender mogen, maar jullie zien met elkaar wel een stip aan de horizon. We zien veel aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling en we zien trots bij jullie, op het team en de kinderen.'

Bestuurder Wim van Ginkel is tevreden: 'De dingen die tijdens het inspectiebezoek ter sprake zijn gekomen, herkende ik helemaal.' Hij is ook tevreden over de aanpak van de inspectie. 'Ze kijkt verder dan alleen de opbrengsten. Die zijn bij ons in orde en vervolgens is de hele dag over andere dingen gepraat.'

Bij een kwaliteitsonderzoek, waar het gaat om erop of eronder, is de weging vaak lastiger. De inspecteurs Hilbers en Knuver beoordelen een basisschool uiteindelijk als zwak. Er is geen ontkomen aan. Maar de inspectie deelt ook een compliment uit. 'Als we hier een jaar geleden waren geweest, was het "zeer zwak" geweest,' zegt Hilbers. 'Maar er is al veel verbeterd in de voorwaardelijke sfeer. U bent op de goede weg en u bent al heel ver, maar er moet gewoon nog veel gebeuren. Taal moet

Wie werkt er bij de Onderwijsinspectie?

Aan het hoofd van de inspectie staat de inspecteur-generaal. Onder haar vallen twee hoofdinspecteurs: een voor het basisonderwijs en de expertisecentra, en een voor het voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en hoger onderwijs.

Onderdeel	Fte	Waarvan inspecteurs
Primair onderwijs	150	98
Speciaal onderwijs PO	35	20
Toezicht kinderopvang	10	7
Voortgezet onderwijs	53	35
Middelbaar beroepsonderwijs	73	48
Hoger onderwijs	23	15

Bron: *Inspectie van het Onderwijs, 2014*

voor deze kinderen in de hele school voor het oprapen liggen, bepaalde groepen moeten taakgerichter, de borging is nog onvoldoende en de eindresultaten moeten beter.'

VO-inspecteurs Sluis en Kole vinden dat er dringend iets moet gebeuren op de vwo-afdeling van de vrijeschool. 'Jullie school heeft goede leerlingen, maar er zijn al drie jaar lang lage examenuitkomsten.' De school moet een plan van aanpak maken en binnen een jaar staat de inspectie weer op de stoep voor een tussentijds kwaliteitsonderzoek. 'Dan geven we vol gas,' belooft Kole. 'Niet dat we jullie nu gespaard hebben, maar we hebben wel zorgen. Als het dan tegenvalt, dan hangen we alsnog het zwaard van Damocles boven de school: zeer zwak.'

Bestuurder Jansen onderkent de ernst. 'Labels als "zwak" en "zeer zwak" kunnen van invloed zijn op je instroom.' Samen met de schooldirectie gaat hij zijn schouders eronder zetten. 'Vorig jaar waren we al bezig met verbeteringen, maar zijn we te soepel geweest. We hebben nu echt harde afspraken met leraren gemaakt en zijn directiever. Maar het is een hele klus.'

Lees meer over de schoolbezoeken op onze website, www.didactiefonline.nl. Dit is het eerste deel in een serie over de Onderwijsinspectie. Volgende maand: de inspectie in transitie.

Een hele opgave

De Onderwijsinspectie controleert de kwaliteit van het onderwijs. Krap zeventuizend basisscholen en een kleine duizend locaties voor het voortgezet onderwijs. Hoe houdt ze die allemaal in de peiling?

Schoolbezoeken van de Onderwijsinspectie vormen het topje van de ijsberg. Voordat de inspecteur zich bij de schoolpoort meldt, is er al een heel traject aan vooraf gegaan.

Op het Utrechtse hoofdkantoor analyseren medewerkers van de afdeling Kennis alle opbrengsten en gegevens die ze binnen krijgen via Cito (eindtoets PO), Dienst Uitvoering Onderwijs, scholen, ouders, jaarverslagen van besturen, (lokale) media, het vragenloket van de inspectie en de Kinderombudsman.

De meeste data komen dus uit bestaande databronnen. Waarom klagen scholen dan vaak over de administratieve last die de inspectie ze oplegt? Teamleider Onderzoeker Klaas Bos: 'We zien dat besturen soms eisen stellen aan hun medewerkers en dan zeggen dat het van de inspectie moet. Maar dat is lang niet altijd zo.'

En al die 'zorgdossiers' dan waarover leerkrachten het altijd hebben? In de Wet op het onderwijstoezicht staat alleen dat de zorg 'planmatig' uitgevoerd moet worden. Niet dat er met handelingsplannen moet worden gewerkt. Een bestuur heeft volop de vrijheid hoe ze haar zorgtaken invult.

Overigens constateren veel inspecteurs dat scholen die het goed doen, hun administratie op orde hebben. 'Als je een goed kwaliteitssystem hebt, kun je al onze vragen beantwoorden. Maar als het veel tijd kost om onze – toch niet zo exorbitante – vragen te beantwoorden, hoe zal het dan op ouders overkomen als er iets aan de hand is en de school data moet overleggen?'

Riscoscholen

Bos en zijn collega's analyseren data en houden daarbij rekening met de context van de school. Gewichtenleerlingen hebben bijvoorbeeld invloed op de gemiddelde Cito-score van een basisschool; als een VO-school in een achterstandsgebied staat, wordt die postcodefactor verdisconteerd in de rendementsscores.

Uit deze zogenoemde prestatieanalyse rolt elke zomer een lijstje scholen die zich mogelijk op een hellend vlak bevinden. Arnold Jonk, hoofdinspecteur PO: 'De Cito-eindtoets PO is onze belangrijkste bron in de risicodetectie. Als je

als school drie keer op rij onder de ondergrens van de inspectie zit, dan gaan bij ons de rode lampjes branden.' Bij kleine scholen (onder de honderd leerlingen) kijkt de inspectie zo nodig ook naar eerdere jaren of naar resultaten uit groep 7. Bij één keer scoren onder de ondergrens krijgt de school een attenderingsbrief: let op, u zit eronder. Bij drie keer op rij volgt een kwaliteitsonderzoek (KO).

Code oranje

Is er eenmaal een negatieve trend gesignaleerd, dan krijgen scholen een risicostatus (oranje) en ontvangen ze een aanvullende vragenlijst via het internetschooldossier, een beveiligde omgeving voor de communicatie tussen school, bestuur en inspectie. In dit dossier worden ook opbrengsten op tussentoeetsen bevraagd. 'Een heel ingewikkeld gedoe,' aldus Bos, 'want er bestaat geen lijst van toetsen waar scholen mee moeten werken.' De resultaten worden vergeleken met normeringen bij de inspectie en daar komen risicoprofielen uit die in de expertanalyse verder worden bekeken.

Voor het voortgezet onderwijs kijkt de inspectie naar vier indicatoren: het rendement van de onderbouw, het rendement van de bovenbouw, het gemiddelde cijfer voor het centraal examen en het verschil tussen de cijfers in het schoolexamen en het centraal examen (dit mag gemiddeld niet meer zijn dan 0,5). 'De alarmbellen gaan bij ons af als deze opbrengsten drie jaar achtereen onder de ondernorm liggen. Dan komen we op bezoek,' vertelt Monique Vogelzang, hoofdinspecteur VO. 'Bij financieel wanbeheer of fraudezaken zoals die op Ibn Galdoun staan we meteen op de stoep.'

Gesprekken met besturen

Met de grote schoolbesturen vinden jaarlijks gesprekken plaats, met de eenpitters minder vaak. Als de inspectie problemen heeft gesignaleerd, krijgt het bestuur in deze gesprekken de kans om die uit te leggen. Ook deelt de inspectie dan mee welke locaties en afdelingen ze de komende maanden zal bezoeken. Naast de KO's zijn dat reguliere instellingsbezoeken.

Tijdens die bestuursgesprekken slaat zelden de vlam in de pan. Het is cijfers vergelijken en nieuwe ontwikkelingen delen. VO-inspecteur Kees Sluis: 'Als het goed is, weet een bestuur zelf al hoe zijn scholen ervoor staan. Het mag geen verrassing zijn als wij melden langs te zullen komen.'

PO-bestuurder John van Meekeren van Fidarda (twintig PO-scholen) doet luchtig over deze gesprekken: 'De inspectie heeft wat mij betreft maar één functie: beoordelen of de belastingcenten goed besteed worden. Maar het is persoonsafhankelijk hoe de inspectie dat doet. De ene inspecteur komt als *critical friend*, terwijl de andere in staat is de hele school af te branden en het team in verwarring achter te laten. Dat laatste accepteer ik niet.'

Sowieso geeft op afstand kijken zoals de inspectie doet, altijd een ongenueanceerder

beeld dan ik heb. Dat data verzamelen is eigenlijk grote flauwekul. Het kind volgen vind ik interessanter.'

PO-bestuurder Wim van Ginkel (zes PO-scholen) is positiever: 'Onze contactinspecteur is echt een *critical friend*, niet iemand die alleen maar kruisjes zet. Een goede dialoog, meedenken en kritische feedback geven, dat zie ik als een belangrijke taak van de inspectie. Daar hebben scholen ook behoefte aan. Natuurlijk vinden ze het best spannend als de inspectie langskomt, maar het is goed om van tijd tot tijd de thermometer erin te steken en een externe blik te hebben. Dat houdt je scherp.'

VO-bestuurder Artho Jansen (negen VO-afdelingen) waardeert de gesprekken met de inspectie, maar heeft ook zorgen: 'De inspectie is geen bulldozer die de school binnenrolt en zegt: zo moet het. Maar het toezicht voelt vaak wel wat strikt. Van mij mag er meer bandbreedte zijn: meer ruimte voor de eigenheid van scholen.'

Schoolbezoek

Als de inspecteur eenmaal op school komt, heeft hij veel kennis in zijn hoofd. Opvallend in een digitale tijd: de inspecteurs scoren hun lesobservatieformulieren nog met de hand. Niks geen dure tablets. Uiteindelijk komen ze, behalve geparafraseerd in het schoolrapport, in het digitale inspectiesysteem terecht, waar elke inspecteur de toezichthistorie van een school kan inzien. Op school maken de inspecteurs aantekeningen tijdens de lessen en verzamelen ze aanvullende informatie. Ze praten met teamleden, directie, leerlingen, soms met ouders. Ze bladeren lesmateriaal en schriften door, bestuderen zorgmappen en ander schriftelijk materiaal. Aan het eind van de dag delen ze hun voorlopige bevindingen mondeling mee aan de betrokkenen. Op kantoor werken ze hun bevindingen uit tot een rapport dat door inspecteurs (referenten) wordt meegelezen. Zijn alle procedures gevolgd en kloppen de criteria? Zijn de oordelen niet alleen goed onderbouwd, maar kan de school er ook wat mee? Een rapport gaat vervolgens naar het bestuur dat vier weken krijgt voor een reactie. Het bestuur is ervoor verantwoordelijk dat het rapport ook bij de school belandt. Blijft een reactie uit, dan blijft het oordeel staan. Vier weken later publiceert de inspectie het rapport op haar website. ■

'Het mag geen verrassing zijn als we zeggen dat we langskomen' –

VO-inspecteur Kees Sluis

